

HARALD GIERSING - MODERNISMENS FORTÆLLINGER

Målgruppe: Udkolingen, gymnasiet, HF m.fl.
Fag: Dansk, billedkunst.

Indledning

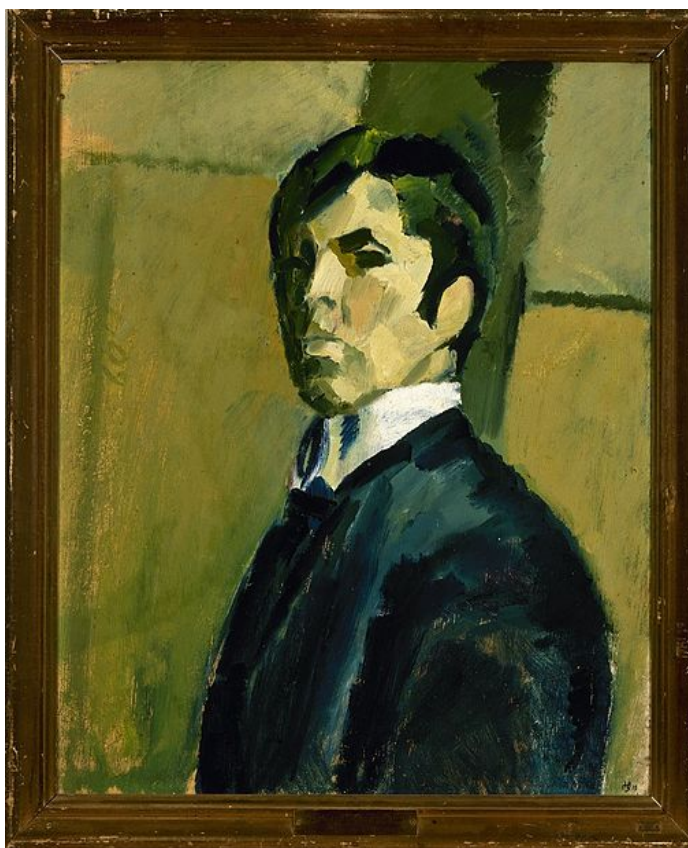
I undervisningsmaterialet her kan du hente inspiration til arbejdet før og efter besøget i udstillingen *Harald Giersing - modernismens fortællinger*. Materialet kan bruges i undervisningen i dansk og billedkunst. På museet modtages klassen af museets kunstformidler, der gennem dialog med eleverne går i dybden med kunstneren gennem udvalgte værker. Undervejs vil eleverne arbejde i grupper og blive introduceret til forskellige metodiske greb.

Læringsmål

At eleverne stifter bekendtskab med og bliver nysgerrige på Harald Giersings liv og kunst. Stimulere en nysgerrig og undersøgende tilgang til at opleve kunst og gå på museum; styrke viden om det modernistiske gennembrud; herunder kunstnerrollen og kunstens materialer; understøtte elevernes evne til at samtale om visuelle udtryk; stimulere deres fantasi og lyst til at udtrykke sig visuelt.

Harald Giersing

Harald Giersing (1881-1927) var en dansk maler, der var en hovedfigur i det modernistiske gennembrud i Danmark omkring 1910-20. Med sine portrætter og figurmalerier, fodbold- og balletbilleder, skovinteriører, landeveje og kirkegårdsbilleder, og med sin intelligente og skarpe pen står Giersing som en af de vigtigste danske kunstnere fra 1900-tallet.

Udviklet i forbindelse med udstillingen *Harald Giersing - modernismens fortællinger* på Randers Kunstmuseum, Faaborg Kunstmuseum & Sorø Kunstmuseum

FØR forberedelse:

Harald Giersing

Maleren og kritikeren Harald Giersing (1881-1928) er en hovedfigur i det tidlige 20. århundredes modernisme. Hans kunstneriske eksperimenter med farve og form påvirkede ikke alene samtiden, men har også sat sig markante spor i hans eftertid. Selvom Giersings liv ikke blev langt, nåede han utroligt meget i løbet af sin karriere. Han voksede op i et kunstinteresseret hjem på Frederiksberg og startede på Kunstakademiet, som han dog hurtigt droppede til fordel for Kristian Zahrtmanns malerskole.

Giersings inspiration kom fra fransk kunst, i første omgang fra bl.a. Paul Gauguin, Paul Cézanne, og Henri Matisse. Senere blev hans form- og farvemæssige eksperimenter inspireret af den tyske ekspressionisme. Giersing omsatte denne inspiration til et særligt fokus på samspillet mellem de kraftfulde farveflader og den hastige penselskrift. Som ingen anden formår Giersing at veksle mellem udtryksfuld bevægelse og ro.

Giersings værk fordeler sig overordnet på en række overordnede motivkredse. Væsentligt står modelstudier, portrætter, selvportrætter, samt figurskildringer med moderne motiver fra eksempelvis dansens, teatrets eller sportens verden. Også naturen er en tilbagevendende inspiration for Giersing; landskaber, landeveje, skovbilleder, kirkegårdsbilleder, der balancerer mellem dybde og flade er stærkt repræsenteret i hans værk. Og endelig malede Giersing opstillinger af hverdagens genstande, hvis elementer ofte er gengivet i en begrænset og mørkstemt palet.

- Lad eleverne finde eksempler på Harald Giersings forskellige motivkredse.
1. Modelstudier; 2. portrætter; 3. landskabsbilleder; 4. figurskildringer og 5. Opstillinger

Giersing og modernismen

Introduktion - modernismen

- Introducer forløbet ved at tale om, at kunsthistorien udvikler sig i samspil med omverdenen: historiske begivenheder, teknologi, populærkultur, andre æstetiske udtryksformer etc.
- Lad eleverne brainstorme på, hvad der kendetegner modernismen
- Hvordan så kunsten ud før 1900?

Mindmaps

- Eleverne skal i små grupper lave to forskellige mindmaps: 1) Modernismen, 2) Kunsten før 1900
- De skal komme ind på følgende: Hvilken rolle spillede kunstneren? Hvad skildrede kunsten? Hvilke materialer og medier brugte de
- Hæng de færdige mindmaps op i klassen og lad de enkelte grupper fremlægge for hinanden.
- Læg vægt på forholdet mellem form og indhold: Hvordan kommer de historiske begivenheder eller personlige oplevelser til udtryk gennem kunstværkets formelle udtryk samt valg af tema?

Grupperne skal fremlægge resultatet for hinanden, og I kan evt. skrive stikord på en tidslinje, der sættes op i klassen inden forløbet.

Farvelære

Johannes Ittens tolvdelte farvecirkel

Den schweiziske maler, kunstpædagog og kunstteoretiker Johannes Itten (1888-1967) skrev i sin dagbog i 1967, at "ligesom et ord først får sin klare betydning i sammenhæng med andre ord, får de enkelte farver først deres klare udtryk og nøjagtige betydning i sammenhæng med andre farver."

Den tolvdelte farvecirkel er grundlaget for Johannes Itten's konstruktive farvelære.

- **Primærfarverne** finder vi i midten af cirklen. De har alle tre en spids der peger på den samme farve i den yderste ring.
- **Sekundærfarverne.** Udenom primærfarverne finder vi sekundærfarverne (de lange trekantede) der opstår når primærfarverne blandes. Det er orange, violet og grøn. Også her peger en spids på den samme farve i den yderste ring.
- **Tertiærfarver.** Yderst har vi både de tre primærfarver- og de tre sekundærfarver samt blandinger mellem dem.

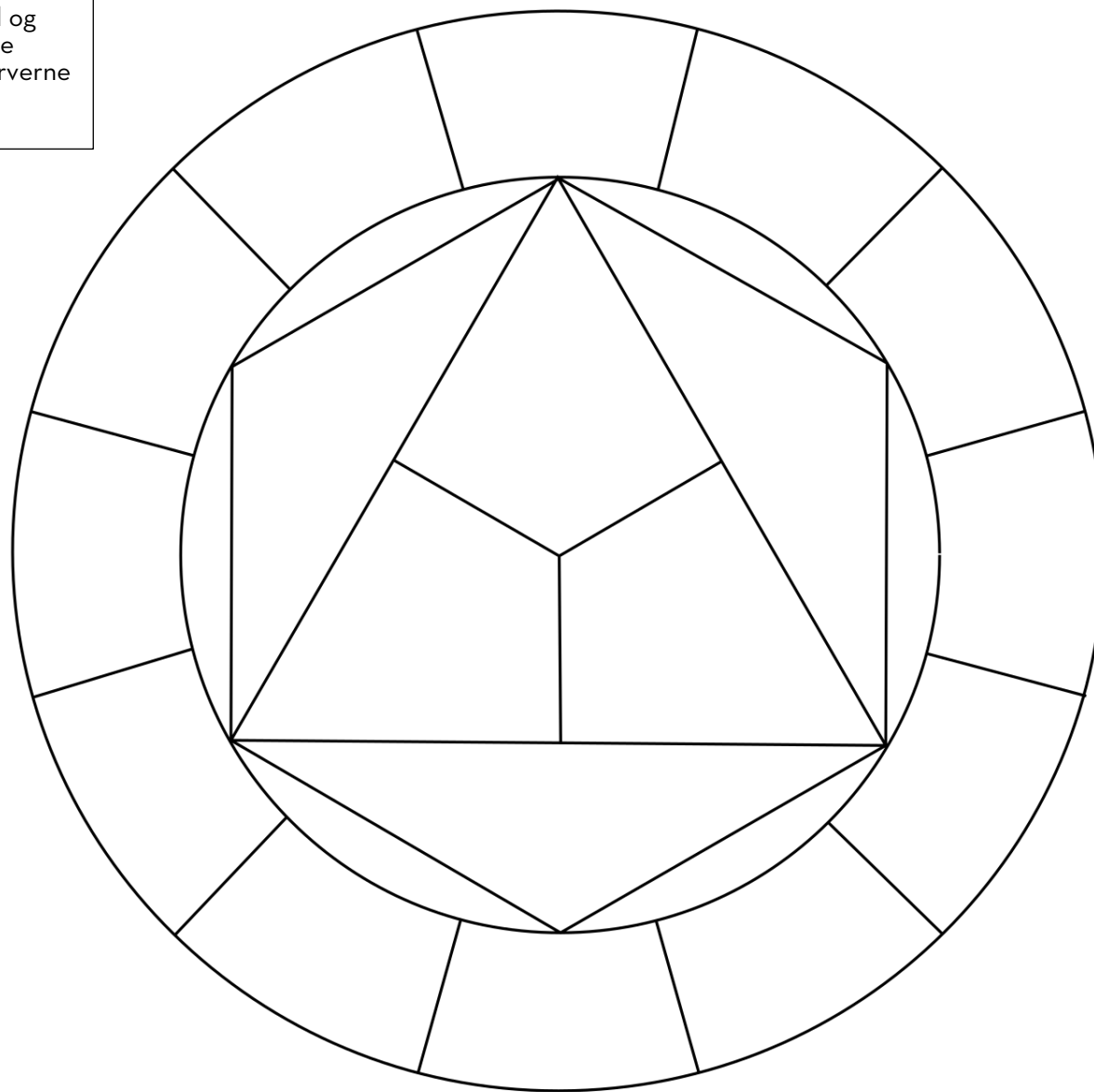
Prøv at danne farvecirkelen af de tre primære farver (grundfarver): Gul, Rød og Blå

Diskuter

- Hvad er farve/kulør, tone, nuance?
- Hvordan påvirkes vi af farver: Kolde/varme farver?

Farvelære

Brug akrylmaling: Primær rød, gul og blå. Mal først blå, rød og gul på de rigtige pladser. Bland dernæst farverne så de mødes i cirklen.

EFTER besøget:

Dit lokale landskab

Landskabsbillederne udgør en væsentlig del af Giersings samlede produktion og var et motiv, han vendte tilbage til gennem hele sit liv. Han malede landskabsbilleder i forbindelse med rejse- og sommerophold. Bl.a. i Fussingø ved Randers i 1905, i Sorø over to somre i 1915 og 1916 og ikke mindst i Svanninge, der fra 1919 resulterede i omkring 40 malerier fra de syv sommerophold.

- Hvad kendetegner landskaberne i din by?
- Er der et særligt landskab som betyder noget for jer?
- Inddel eleverne i grupper og send dem ud for at fotografere mindst 5 landskaber hver. Sammenlign jeres valg. Er der nogle områder som går igen?

Print jeres landskaber ud og klip dem dernæst ud i dele - træer, græs, himmel etc. Lad eleverne komponere et nyt landskab ud af elementerne til en collage.

Litteratur

Læs Tom Kristensen digt *Satan sejrer*, 1920

- Hvad handler digtet om? Analyser digtet.
- Prøv at se digtet for dig. Hvordan ville det se ud, hvis det var et maleri? Sæt evt. eleverne til at male digtet.

Væddeløbsbanen i drivende Flade.
Solskin i styrtende Gult mod dens Plan.

Gult bliver smældet mod Grønt!
Er det en faldende Sol, en Kaskade?
Vælter den ned i et frisk Ocean,
dukker den atter i Mælkebøts-Klatte
af Vandet, forynget og vild i sin Latter,
og svømmer og strømmer og drømmer i Grønt?

Kysterne hæver sig skråt i Tribuner.
Blomsterne flagrer på Hatte og Slips.
Gult og så Lilla og Grønt.
Valmuerødt Parasollerne lyner.
Hvidt blinker tit i Programmer og Tips,
blinker i Uro og sitrer i Flitter
og vrimler som glitrende, små Margueritter
der danser Avidans, Programdans på Grønt.

Råb sprøjter op som et Stænk fra en Bølge,
funkler i Solen så grelt som Krystal.
Skarpt skingrer Skriget: Go on!
Mægter man, magter man mon at forfølge
alle de spraglede, spinkle Jockeyer,
som fejer forbi én, som leger, som drejer
med funklen Heste på Råbet: Go on!

Raned Mac Ditten fra Himmelens Bue
Blåt til sin Trøje, så raned han godt.
Nu toner Råbet: Turn round!
Raned O'Datten fra Helved en Lue
til sin sataniske Silkekalot,
kogled han Lilla med Kridhvide Seler,
så stjal han fra Farvernes ødsle Fordeler
med raskere Hånd end Mac Ditten. Turn round!

Go! Og så jager de alle forbi mig!
Go! Og så holder jeg ganske i Flæng!
Prince? Nej, jeg holder på King.
King sakker bagud i Dansen, Gud fri mig,
skønt dog Mac Ditten er klein som en Dreng,
skønt han er klædt i en himmerigsk Trøje
af Blåt, som er tyvstjålet højt fra det høje
og varsler vorherreligt godt for min King.

Pokker skal stå i Vorherres Kulører,

giver de ikke den største Gevinst!
Jeg kommer ikke igen.
Hid med de Farver af Satans Valører:
Lilla og Kridhvidt og Gult ikke mindst!
Rødt er vist også, den Onde kan ta mig,
blandt Helvedes Farver, man ej lar gå fra sig:
men Blåt kan for mig gå til Himmels igen.

Linje 13: Tips: kvitteringer for spil eller væddemål.

Linje 24: raned: stjal.

Linje 24 og 27: Mac Ditten og O'Datten: øgenavne på to af væddeløbsrytterne.

Linje 43: Hid med: Bring mig

Billedets musik

"Ligesom Musikkens Indhold er Melodi, Rytme og Harmoni, er Billedkunstens Flader, Farver, Linjer og Rum. Og Ligesom Musikken ikke har noget andet Maal end skønne Figurer indenfor disse Former, har Billedkunsten, i hvert fald æstetisk set, intet andet Maal end skønne kombinationer af Flader, Farver, Linjer og Rum." - Harald Giersing

Følg melodien med blyant til Carl Niensens symfoni *De fire temperamenter*, 1902. Skift papir hver gang melodien ændrer sig (det gør den fire gange)

- Snak om de 4 forskellige udtryk i jeres tegninger. Hvordan fortolkede I musikken i hver?
- Hvad kendetegner hver del?
- Hvad vil I kalde hver af de fire temperamenter?

Udviklet i forbindelse med udstillingen *Harald Giersing – modernismens fortællinger* på Randers Kunstmuseum, Faaborg Kunstmuseum & Sorø Kunstmuseum